

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE ECCLESIA|| TRIVMPHANTE,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IV. Soluuntur argumenta aduersariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53909)

GREGORIUS lib. 3. Dialog. cap. 24. meminit lampadis, quæ ardebat etiam noctu, dormientibus omnibus, in templo S. Petri.

DECIMO, probatur ratione ducta ab utili, & ab honesto. Ratio ducta ab utili, est apud Chrysostomum in libro de sancto Babyla Martyre. Deus enim, ut Chrysostomus ait, nihil ferè utilius nobis reliquit ad salutem, Sanctorum reliquias nihil enim efficacius repræsentat, & infigit in animo memoriam Sanctorum, quàm sepulcrum ipsorum. statim enim que videmus sepulcrum Sancti alicuius, recordamur illius, & virtutum eius, patientiæ, caritatis, castitatis, pietatis; & simul cogitamus quanta gloria fruatur in cælis pro labore breuissimo huius vitæ, &c.

Ratio ducta ab honesto est multiplex. PRIMVM enim corpora Sanctorum fuerunt organa animarum ad omne opus bonum. Vide Tertullianum de resurrectione carnis. SECUNDE fuerunt, & sunt instrumenta Dei ad miracula. TERTIA sunt pignora patronorum. QUARTO, sunt exuuiæ confessorum. QUINTO, sunt trophæa triumphantium. Sexto, designata sunt ad gloriam incredibilem, nimirum, ut super resurrectionem corpora sole clariora, & vsq; ad eam corporibus omnibus præsentent, ut super omnia merito collocentur. His igitur, aliisque de causis Sanctorum reliquiæ à fidelibus magni fiunt, & debito cultu honorantur.

CAPVT IV.

Soluuntur argumenta aduersariorum.

EX iis, quæ dicta sunt, non erit difficile argumentum solvere, quæ initio proposuimus.

Igitur ad PRIMVM argumentum, quod ex Ioannis Wiclef ex Euangelio depromptum, respondemus, Dominum non reprehendere Iudæos, quod edificarent, vel ornarent monumeta Prophetarum, sed quod non imitarentur eos quorum monumeta ornabant, sed potius eos, qui illos occiderunt, atq; ita seipos condemnarent. Sic enim exponunt eum locum ferè omnes Patres, ut Hilarius, Hieronymus, Chrysostomus, Theophylactus in cap. 21. Matth. & Ambrosius, ac Beda in cap. 11. Lucæ.

Prophetæ

Propheticorum, inquit AMBROSIVS, adificatione tumulorum, sceleris eos, qui occiderunt, arguebant, & similitum amulatione factorum se quoque declarabant paterna iniquitatis heredes; non igitur adificatio, sed amulatio loco criminis aestimatur. Hæc ille. Et CHRYSOSTOMVS hom. 75. in Mat. Non quia adificant, inquit, nec quia Patres suos accusant, & illis dixit, sed quoniam ita facientes, & ita dicentes Patres suos condemnare audebant, cum ipsi peiora committerent.

DICES; At Luc. II. Dominus ait: *Profectò testificamini, quia consentitis operibus Patrum & vestrorum, quia illi Prophetas occiderunt, & vos autem adificatis eorum sepulcra.* Vbi videtur Dominus accusare ipsam adificationem tanquam testimonium consensus in necem Prophetarum.

RESPONDET Chrysoftomus loco citato, Iudæos adificare solitos sepulcra Prophetarum, non ut honorarent Prophetas, sed ut ostenderent vires, & potentiam maiorum suorum, qui Prophetas occidere potuerunt. Licet enim Iudæi non esse hanc suam intentionem dicerent, sed omnino contrariam; tamen reuera hanc fuisse eorum intentionem patet, quia occidere quærebant Dominum Prophetarum.

HIERONYMVS in cap. 23. Matthæi paulò aliter exponit; dicit enim antiquos Iudæos ex superbia occidisse Prophetas; recentiores autem ex superbia, & ambitione adificasse sepulcra eorundem, & proinde eo facto consensisse operibus Patrum suorum.

CAIETANVS satis accommodatè exponit, eum, qui sepelitur occisum, posse id facere vel ut honoret mortuum, vel ut compleat actum homicidæ; ordinariè enim homines occiduntur, & postea sepeliuntur, ut scelus lateat. Iudæi autem etiam si dicerent se adificare sepulcra Prophetarum, ut eos honorarent, tamen id facere videbantur, ut complerent opera Patrum suorum, ut patet ex eo, quod ipsi postea maiores Prophetas, id est, Christum, & Apostolos aliquos occiderunt.

Ad SECVNDVM dico, in monumentis adesse, ut minimum, memoriam Sanctorum; nam in de sepulcra Sanctorum apud veteres passim dicuntur memoriæ. Porro memoria Sanctorum honorabilis est. Alioqui nec in sepulcro Christi adest nunc anima, vel caro Christi, & tamen iuxta Isaiam, cap. II. erit sepulcrum eius gloriosum. Dico præterea, in sepulcris

LL LIII Sancto-

Sanctorum inueniri alteram partem substantiæ ipsorum, id est, materiam illam ipsam, quam Spiritus Sanctorum animarunt, & rursus animabunt.

Ad PRIMVM Caluini de Mose corpore, multis modis responderi potest. Hilarius in cap. 17. Matth. Ambrosius lib. 2. de Cain, cap. 2. & Gregorius Nyssenus in vita Mosis dicunt, Mossem nondum esse mortuum, & proinde nec sepultum, sed translatum cum Henoch, & Helia. id quod etiam alicuiuscentiorum docent. Sed id non facillè defendi potest; & argumentis eam sententiam oppugnat Rupertus in cap. Deuteronomij. PHILo in fine librorum de vita Mosis docet, mortuum quidem Mossem, & sepultum, sed ad gloriam Mosis pertinere, quòd sepultus sit in sepulcro tam admirando, ut nullus hominum dignus fuerit vnquam illud conficere. quo etiam videtur alludere Oecumenius in epist. Iude. Probabile tamen est quod scribit Chrysostomus homil. 4. Matth. occultatum fuisse Mose sepulcrum, ne à Iudæis coleretur pro Deo.

DICES; nec coluerunt Mossem viuentem pro Deo, ergo multò minus coluissent mortuum. RESPONDEO, viuentem non coluerunt, quia quotidie ab illo audiebant, vnum esse verum Deum, se autem illius seruum: At post mortem recordati mirabilium eius, & non audientes verba eius, facillè potuissent adduci ut crederent esse Deum, eumque adorarent, si scirent vbi esset, præsertim quia valde credibile est corpus eius, licet mortuum, conseruasse adhuc splendorem vultus & decorem, quem antea habebat, sicut multis Sanctorum accidit. Exemplum habemus in serpente æneo; nam Numesius iubente Mose aspiciebant Iudæi tacti à serpentibus in illius æneum serpentem, & curabantur; nec tamen eum adorabant cultu latriæ, quia nimirum Moses dixerat illis, serpentem illum non esse Deum, sed signum duntaxat salutis: at 4. Regum 18. eidem serpenti tanquam Deo sacrificabant, cum tamen iam nulla operaretur miracula, & idè ab Ezechia confectus fuit.

DICES; idem periculum est nunc in reliquijs aliorum Sanctorum. RESPONDEO, falsum esse. nam populus Iudeorum eo tempore propensissimus erat ad idololatriam, ita ut etiam vitulos aureos coleret; Vnde post captiuitatem Baby-

lonicam, quia populus ille non amplius coluit idola, videmus Deum illustrasse sepulcrum Isaiaë, Ezechielis, Hieremiaë, Helisai, Abdiæ, & aliorum multis miraculis, & gratum habuisse cultum, qui ossibus eorum exhibebatur, vt Epiphanius, & Hieronymus tradunt. Adde quod nunquam est aurum apud Christianos, vt aliqui Sanctorum reliquiis diuinos honores detulerint: nec desunt in Ecclesia, qui & literis, & sermonibus populos doceant, quis cultus reliquiis debeat.

Ad SECVNDVM dico, 2. Corinth. 5. cum dicitur: *Et si nouimus Christum secundum carnem, sed iam non nouimus*, per carnem intelligi mortalitatem & passibilitatem; & sensum esse, si nouimus aliquando Christum mortalem & passibilem, nunc non nouimus, nisi immortalem & impassibilem, sicut 1. Corinth. 15. dicitur: *Caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*. Et Hebr. 5. *Qui in diebus carnis suae preces supplicationesq; obtulit, &c.* Sic exponunt omnes, Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, Ambrosius, Anselmus, &c.

Eodem modo respondit VII. Synodus act. 6. Tomo IV. eodem argumento, quod ab Iconomachis obiectum fuerat, vbi etiam additur testimonium S. Cyrilli. Et quod non velit Apostolus docere (quod Calvinus ait) esse obliuioni tradendum, & missum faciendum quidquid in Christo carnale fuit, id est, omnem memoriam humanitatis eius, vt solum de spiritu & diuinitate cogitemus, patet; nam Paulus 1. Cor. 11. dicit Sacramentum Eucharistiæ institutum in memoriam passionis; & addit: *Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis donec veniat*: & ipse nihil sapius repetit, quam crucem, & passionem, & mortem Domini. Et quomodo, quæso, iuxta Isaiaem, cap. 11. esset sepulcrum eius gloriosum, si deberemus obliuisci mortis Domini? DENIQUE vel debemus recogitare beneficia Domini, vel non: Si non, ingrattissimi sumus, contradicimusque Paulo, qui Hebr. 12. ait: *Recogitate eum, qui talem aduersum semetipsum à peccatoribus sustinuit contradictionem*. Si sic, ergo debemus incarnationem, natiuitatem, passionem, & mortem Domini cogitare.

Ad TERTIUM dico. PRIMO, cultum reliquiarum non esse cultum voluntarium, id est, ab hominibus excogitatum, sed esse à Deo inspiratum, vt patet ex Scripturis citatis; nam Scriptura approbat cultum sepulcri, & fimbriæ Christi; item vmbrae Petri, sudariorum & semicinctiorum Pauli, &c.

Dico SECUNDO, apud Paulum Coloss. 2. ἐθελοδραστῆρας non significare cultum quomodocunq; voluntarium, id est, non præceptum à Deo, sed ab homine excogitatum; sed cultum superstitiosum, vt noster interpres rectè vertit: siuisam religionem, vt exponit S. Hieronymus in epist. ad Alipham quæst. 10. Probandum igitur esset Caluino cultum reliquiarum esse superstitiosum, vel falsum, si vellet esse reprehensum à Paulo.

Ad QUARTUM; nego periculum esse idololatriæ, immo cultus reliquiarum est detestatio omnis idololatriæ. nam Martyres mortui sunt, vt idololatriam destruerent; qui ergo Martyris reliquias colit, indicat se gaudere de idololatriæ destructione. & rectè Christiani apud Ruffinum lib. 1. cap. 33. cum transferrent reliquias Babylæ, canebant magna voce, *Confundantur omnes, qui adorant sculptilia.*

Ad illud de cereis, dico, cereos accensos coram tumulis Martyrum non esse signum adorationis Deo debite; nam non offeruntur cerei Martyribus tanquam sacrificia, sed accenduntur in signum lætitiæ, ignis enim accendi solet ad lætitiæ significandam etiam in rebus prophanis. Præterea, ignis signum est gloriæ; vnde Imperatoribus Romanis, & Imperatricibus vbiq; ignis præferebatur, teste Herodiano, lib. 1. Sancti autem vera gloria nunc fruuntur, & cum Christo regnant atque imperant in cœlis, vt meritò illorum memoriæ igitur accendi possit. Denique ignis signum est vitæ, proinde cereos protestamur viuere Sanctorum animas, & ipsa corpora in tempore victura.

Ad Hieronymum dico, eum cum ait de iis qui accendunt cereos coram reliquiis (*Confiteor zelum Dei habent, sed non secundum scientiam*) loqui de iis, qui cereos accendunt, estimantes inde Martyres illustrari; nam Vigilantius dicitur per Ironiam: *Magnum honorem præbent huiusmodi homines beatissimis Martyribus, quos putant de viliissimis cereolis illustrari.* De his ergo qui cum tali opinione falsa cereos accendunt,

dunt, Hieronymus dicit, eos zelum habere, sed non secundum scientiam.

Quod autem Hieronymus absolute putauerit bonum coram reliquiis accendi cereos, patet PRIMO, quia in epist. ad Riparium ipsemet affert in argumentum cultus Sanctorum usum accendendi cereos. & lib. in Vigilantium ait: *Causabantur quondam & Apostoli quod periret unguentum, sed Domini voce correpti sunt. neque enim Christus egebat unguento, nec Martyres lumine cereorum: & tamen illa mulier in honore Christi fecit, deuotioque mentis eius recipitur: & quicumque accendunt cereos, secundum fidem suam, habent mercedem.* Et infra: *Illud fiebat idolis, & idcirco detestandum est, hoc fit Martyribus, & idcirco recipiendum est.*

SECUNDO idem patet, quia Hieronymi tempore erat usus eiusmodi cereorum non solum apud mulierculas, sed etiam apud Episcopos & uniuersam Ecclesiam, ut patet ex Paulino, Theodoro, & aliis supra citatis.

TERCIO, si esset superstitio accendere cereos interdum coram reliquiis, esset etiam accendere cum legitur Euangelium, & cum mortui deferuntur ad sepulcrum. Atqui consueuisse ad Euangelium accendi cereos in toto Oriente, docet Hieronymus ibidem contra Vigilantium: & accendi in funere, docet ipse idem in vita Paulae, ubi dicit in funere Paulae etiam Episcopos cereos accensos gestasse.

Ad Concilium Elibertinum respondimus cum ageremus de Purgatorio, Concilium id prohibuisse, quia fiebat more Gentilium, inter quos tunc Christiani versabantur, &c.

Ad Augustinum dico, eum vocare sepulcrorum adoratores quosdam, qui (ut ipse putabat) sacrificium panis & vini, aliarumque epularum manibus defunctorum offerebant, & deinde iisdem cibis & vino se ingurgitabant, & inebriabant. Sic enim loquitur: *Novi, inquit, sepulcrorum adoratores, non multos esse, qui luxuriosissime super mortuos bibant, & epulas cadaveribus exhibentes, super sepultos seipso sepeliunt, & voracitates, ebrietatesque suas deputent religioni.* Sed haec scripsit Augustinus initio conuersionis suae. Postmodum autem reprehendit quidem illam consuetudinem, sed non tanquam idololatriam; nam lib. 6. Confess. cap. 2. dicit, matrem suam consueuisse ex pietate id facere: sed Mediolani ab Ambrosio

brofij Clericis fuiſſe prohibitam. Ambroſius enim prohibe-
rat iſtam conſuetudinem, ne daretur occaſio ebrietati, & quia
videbatur affinis ſuperſtitioni Gentilium, licet integro ani-
mo à Chriſtianis id fieret. Idem etiam Auguſtinus lib. 8. de ci-
uit. Dei, cap. 27. dicit meliores Chriſtianos id non facere, eos
autem, qui id faciunt, non ſacrificare defunctis Martyribus,
ſed ponere ſuper tumulos Sanctorum epulas, vt à Deo per
merita Martyrum ſanctificentur.

Quòd autem Auguſtinus non putauerit malum veniſſe
ſepulcra Sanctorum, patet ex epiſt. 42. ad Madaurenſes: *Palæ-
ſtis, inquit, imperij nobiliſſimi eminentiſſimum culmen ad ſepul-
crum piſcatoris Petri ſubmiſſo diademate ſupplicare.*
N O T A, Auguſtinum hæc ſcribere idololatris, vt ostendere
idolorum cultum à Chriſtianis deſtructum. Præterea Augu-
ſtinus cùm reprehendit ſepulcrorum adoratores, certè non
reprehendit Chryſoſtomum & Hieronymum, ſed turbas im-
peritorum. Atqui Chryſoſtomus ſermone in Sanctos Iuven-
tium & Maximum dicit: *Tumulos Martyrum adoremus.* &
Hieronymus ad Marcellam, vt migret Bethleem, dicit, ſepul-
cra & cineres Ioannis Baptiſtæ, Helifæi, & Abdix merito ado-
rari à fidelibus in Palæſtina.

GAUDENTIUS Brixianus Ambroſij æqualis, tract. 4. in Eo-
dum: *Gula, inquit, ſua cauſſa primùm cœperunt homines præ-
dia mortuis præparare, quæ ipſi comederent; poſt hoc ſacrificia
etiam auſi ſunt eis ſacrilega celebrare, quamuis nec ipſi mor-
tuis ſuis ſacrificent parentalia, dum ſuper ſepulcra
rum menſas tremulis ebrietate manibus & uina fundentes, ſpi-
ritum balbutiunt, &c.* ubi arguit morem illum tanquam
Gentilium errore relictum. Itaq; fortasſe pauci quidam mor-
tuis ſacrificabant, qui etiam meritò reprehenduntur, ſed non
propterea omnis cultus ſacrarum reliquiarum abolendus eſt,
quia nimius cultus iure reprehenſus eſt.

Ad Q V I N T V M argumentum, negamus reliquias, quæ
publicè in templis exponuntur venerandæ, eſſe ſuppofititias.
Semper enim Eccleſia diligenter curauit, ne fraudes fierent,
& præcipuè poſt decretum Concilij Lateranenſis, vt nullæ
reliquiæ publicè recipiantur ſine auctoritate Romani Pon-
tificis.

Ad illud Augustini (*stamen Martyrum*) dico, non mirum, si Augustinus dubitabat de reliquiis, quas quidam priuati homines circumferebant. nos autem de reliquiis agimus, quæ publicè in templis conseruantur.

Ad illud, de pluribus corporibus, dico, in variis locis esse partes eorundem corporum, sed denominari à parte totum; nam, vt scribit Basilius oratione in 40. Martyres, toti Martyres 40. dicebantur tunc esse in variis vrbibus, quia quælibet ciuitas habebat partem eorum. Theodoretus etiam lib. 8. de Martyribus dicit, Martyrum corpora raro inueniri integra in vno aliquo monumento, sed esse diuisa, & distributa in varia loca.

Deniq; S. Ioannes Chrysofomus in libro, quòd Christus sit Deus, Apostolum Petrum & Romæ, & Constantinopoli iacere dicit, cum tamen Constantinopoli nihil esset, nisi aliqua particula; nam corpus ipsum Romæ esse sepultum idem Chrysofomus testatur homil. 32. in epist. ad Rom. Sed verba eius audiamus ex libro iam citato: *Roma, inquit, quæ vrbium est regalissima, relictis omnibus, ad sepulcra piscatoris & pelionis currunt Reges, & prasides, & milites, & Constantinopoli Reges nostri magnam gratiam putant, non si prope Apostolos, sed si vel extra eorum vestibula, corpora sepeliantur, fiantq; piscatorum ostiarum Reges.*

CAPVT V.

De nomine Imaginis & Idoli.

SEQVITVR nunc ordine suo disputatio de cultu imaginum; cuius disputationis octo erunt partes. PRIMVM enim dicendum erit de nomine imaginis, idoli, & simulacri. SECUNDO, qui fuerint hostes imaginum. TERTIO, an liceat habere imagines. QUARTO, an liceat eas colere. QUINTO, quo cultu colendæ sint.

His addam peculiarem tractatum de cruce, & quidem trimembrem. Nam PRIMO agemus de vera cruce Dominica. SECUNDO, de imagine crucis permanente. TERTIO, de imagine transeunte, id est, de signo crucis, quod in aère pingimus.